ČERVENÉ BARETY

SPRAVODAJ KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV OBLASTNÝ VÝBOR BRATISLAVA

Ročník IX. Číslo 1. 4. 1. 2009

Znovu sme sa stretli na Slemä

Keď sa povie Slemä, pre mnohých obdivovateľov krás Nízkych Tatier sa v pamäti vybaví bralnatý masív Ohnište (1 538 m. n. m), ktorého severné ukončenie predstavuje zalesnený skalnatý vrch Slemä (1514 m. n. m).

Okrem krásnej prírody má Slemä pre tých, ktorí nosili červený baret i hlbší význam. Je to pietne miesto, kde počas SNP tragicky zahynuli príslušníci 2. Československej paradesantnej brigády.

Tak, ako v minulosti, i dnes sa pred kasárňami 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline, zišli členovia Klubu vojenských výsadkárov Slovenska na XIV. ročníku výstupu na Slemä. Účastníkov podujatia neodradilo ani chladné ráno, zahalené do hmlistého oparu. Nastávajú srdečné zvítania, popri slovenčine počuť i blízku češtinu priateľov zo Zlína a poviem Vám, že dúšok výbornej slivovice spoza našej západnej hranice zohrial každého.

Do Liptovskej Porúbky nás odváža posádkový autobus. Cestou priberáme ďalších účastníkov, medzi nimi i gen. Emila Vestenického. Ďalšiu etapu cesty nám skracuje nákladné vojenské auto, ktoré nás po riadnom vytriasaní vysadí v sedle Brtkovica - východiskovom bode pešej túry na Slemä.

Po organizačných pokynoch Ferka Glattera vyrážame do strmého terénu s 500 m prevýšením. Snažím sa udržať tempo s Jožkom Tučekom, ale na začiatku stúpania sa toho vzdávam. Na vrchol Slemä chcem prísť živý. Ako stúpame do výšky, otvára sa pred nami panoráma Západných a Vysokých Tatier a úchvatný pohľad

. . . pokračovanie na str. 3

Boleráz 2008

V sobotu 27. septembra 2008 na letisku Boleráz - Klčovany, pri príležitosti 70. výročia založenia aeroklubu, bola slávnostne odhalená pamätná tabuľa Viliamovi Hrnčárovi, ktorý sa v osemdesiatych rokoch minulého storočia významne zaslúžil o vznik paraodboru pri Aeroklube Trnava.

Jeho rodina touto cestou ďakuje organizátorom podujatia a všetkým, ktorí si takto uctili a pripomenuli ich manžela, otca a starého otca, ktorý by sa bol 30. septembra 2008 dožil 65. -tych narodenín.

Viliam Hrnčár sa narodil 30. septembra 1943 v Hlohovci. Školskú dochádzku však dokončil na Morave, kde sa ešte ako dieťa spolu s rodičmi a dvomi mladšími sestrami po skončení II. svetovej vojny presťahoval. Lesy okolo Malej Morávky boli plné vojenskej munície, ľudia boli plní rôznych zážitkov z nedávnej vojny. To všetko na malého chlapca pôsobilo a sníval o tom, že bude vojenským výsadkárom. Po skončení strednej školy, keď nastúpil na výkon základnej vojenskej služby, sa mu to naozaj podarilo. a tam sa začala jeho životná láska – parašutizmus. v tej dobe to však nebolo len o skákaní. Jeho rovesníci si určite spomínajú, že zoskoky boli už len "šľahačkou" sezóny. Všetci aeroklubáci celý rok zadarmo pracovali, brigádovali na letisku. Otec toto prostredie miloval, potreboval byť súčasťou nejakého kolektívu, komunity. Bolo to pre neho možno viac, ako rodina. Ako stredoškolák býval na internáte, potom nasledovali dva roky vojenčiny. Prirodzene chcel zas patriť do nejakej "partie". a tak nebola náhoda, že po skončení základnej vojenskej služby, kedy sa jeho rodina presťahovala do Bratislavy, takúto "partiu" hľadal. a mal šťastie. Stretol Jaroslava Meheša, ktorý ho priviedol na vajnorské letisko.

V roku 1967 sa Viliam Hrnčár oženil. Bolo pre neho ťažké deliť svoj čas medzi vlastnú rodinu a letisko, snažil sa tieto dve lásky svo-

. . . pokračovanie na str. 2

Členovia trnavského aeroklubu a hostia pri odhalení tabule Vilovi Hrnčárovi.

Quo vadis, veteránsky parašutizmus...

„Quo vadis, Domine?" opýtal sa apoštol Peter po úteku z Ríma Ježiša Krista. Ja sa nebudem pýtať, pokúsim sa skôr odpovedať na niektoré otázky súvisiace s touto problematikou. Naposledy som sa touto problematikou zaoberal pred dvomi rokmi v článku „Súmrak veteránskeho skákania", ktorý vyšiel v ČB č. 1/2007 z 26. 1. 2007.

Pripomínam, že článok je písaný v 10/2008, do doby, než sa objaví na stránkach Červených baretov nepredpokladám podstatné zmeny. Vzhľadom k počtu zoskokov predpokladám, že nemám „patent" na rozum, berte to prosím ako moje osobné postrehy. Pripomínam, že ani spoločenské návštevy a jednania zástupcov KVV SR na Ministerstve obrany SR nezasiahli pozitívne ani negatívne do tohto procesu. Takže, čo sa za posledné dva roky zmenilo?

1) Padáky. Guľaté padáky OVP 68 – 76M dosluhujú. Posledných 8 ks prevádzky schopných padákov na Slovensku je v držaní Bratislavského paraklubu (BPK) a boli k videniu, včítane členov KVV, na Leteckých dňoch v Piešťanoch 14. -15. 6. 2008 a pri zoskokoch do vody na Zlatých pieskoch 27. 7. 2008. Väčšina skákajúcich veteránov dnes skáče na krídlach MARS 291, 330, HOP 260 a ďalších typoch, hlavne „študentských" krídiel. Pri prechode na OVP – 80 je pri výcviku predpoklad mať aspoň 5 zoskokov na OVP 68.
2) Lietadlá. Prevádzka lietadiel a zoskoky z AN-2, L-60 a vrtuľníku MI-8/17 začína byť ekonomicky (tzn. finančne) náročná. Podieľa sa na tom cena leteckého ben-

. . . pokračovanie na str. 4

. . . pokračovanie zo str. 1

jho života spájať a celé roky žil v podstate v bigamii. Jeho rodina, ak chcela byť s ním, bola nútená ho nasledovať. Manželka Viola naložila deti do kočiara a hurá za tatinom na letisko. Kolegovia už zdiaľky telemetrom odhalili jej príchod a upozorňovali svojho kamaráta: "Vilo, nálet, ide Ti stíhačka"!

Viliam Hrnčár nebol len radovým parašutistom. Aktívne sa zapájal do činnosti aeroklubu, bol inštruktorom športových i vojenských výsadkárov, zúčastňoval sa na príprave brancov, bol funkcionárom Zväzarmu. Na vajnorskom letisku mu začalo neskôr byť pritesno, mal veľa vlastných predstáv a plánov o fungovaní klubu. Preto, keď sa vyskytla možnosť vybudovania Paraodboru v Trnave, privítal ju, ako životnú výzvu . Za pár rokov sa okolo neho vybudoval stabilný tím ľudí, ktorým dôveroval a mal ich rád, veď to bola jeho druhá rodina. O chlapcoch a dievčatách z výcviku hovoril ako o "svojich deckách". Vedel o ich rodinných vzťahoch, problémoch s láskami i o ich radostiach a želeniach... So všetkými si tykal a nikto mu nepovedal inak ako Vilko.

Verím, že keby podmienky pre športový parašutizmus zostali také, aké boli do roku 1990, Viliam Hrnčár a jeho partia by tam fungovali dodnes.

Na záver treba spomenúť tých, ktorí sa o pekný a dôstojný priebeh spomienkovej akcie zaslúžili.

Alojz Bachratý, Milan Gašpar, Oto Ondreička, Martin Karnas, Bohuš Gažo, Jozef Černý, Dano Zavacký.

Viola Hrnčárová

Vilo Hrnčár s dcérkou na letisku

IV. Memoriál zakladateľov výsadkového vojska

Organizáciou IV. ročníka branného závodu výsadkových veteránov MEMO- 2008 bol poverený KVV Liberec. Uskutočnil sa v dňoch 4.-6.9.2008. Novinkou tohto memoriálu bolo rozšírenie počtu členov družstva z dvoch členov na troch, vekový priemer dvoch členov zostal na hranici 120 rokov.

Do súčtu štyroch disciplín bola zaradená streľba z armádnej pištole vzor 82,9 mm, streľba zo vzduchovky, hod granátom a zrýchlený presun na pretekárskej dráhe vojenského štadiónu v dĺžke 1 500 m. Pri voľbe disciplín bola zaručená maximálna objektívnosť podmienok pre všetkých účastníkov a sprístupnenie verejnosti. v programe, ktorý bol pojatý ako deň libereckých výsadkových veteránov bol pred vyhlásením víťazov uskutočnený zoskok parašutistov na plochu súťažného štadiónu. k vzhliadnutiu bola i mobilná panelová výstavka k 60. výročiu založenia výsadkového vojska, ktorú zapožičal KVV Praha. Uskutočnila sa burza odznakov a nášiviek a nechýbala ani tombola. To všetko dopĺňalo dobré občerstvenia v podobe párkov a guľášu a zapiť sme to mohli známym Svijanovským pivom. Počas dopoludňajších strelieb z pištole pre vedúcich družstiev a klubov bol pripravený doplňujúci program – prehliadka bežeckých lyžiarskych dráh pre budúcoročné Majstrovstvá sveta v lyžovaní, prehliadka historických častí mesta Liberec. Celé dopoludnie nás na tejto exkurzii sprevádzal náš dobre známy liberecký veterán Láďa Sadílek so svojou príjemnou manželkou, ktorej patrilo plné uznanie za jej fundovaný obšírny výklad o histórii tohto pekného mesta. Mali sme si možnosť prezrieť i širokú panorámu mesta z historickej radnice. Záver exkurzie mesta patril návšteve kasární 31. brigády chemickej, radiačnej a biologickej ochrany, kde sme položili veniec k pomníku 71. výsadkového pešieho práporu a prezreli si výstavku, ktorá je venovaná vojenskej chemickej ochrane. Toto dopoludnie sme ukončili prijatím u veliteľa 31. brigády rchbo plk. Ing. M. Knoppa a riaditeľa Krajského vojenského veliteľstva plk. Ing. J. Kulovaného, doplnené kvalitným vínom a zákuskami. Ako odplatu za toto príjemné prijatie boli upomienky, ktoré im odovzdal prezident KVV ČR plk. v. v. Ing. Jindrich Starý a Slovenský predseda KVV SR plk. v. v. Ing.Anton Múdry.

K samotnej organizácii pretekov. KVV Liberec vynaložil maximálne úsilie pri zabezpečení týchto pretekov. Výborné ubytovanie, stravovanie v priestoroch Armádneho športového strediska Dukla Liberec bolo určite k spokojnosti všetkých účastníkov. Pripomínať tento memoriál bude všetkým účastníkom pamätný odznak a drobné súveníry libereckých výsadkových veteránov. Celá akcia prebehla bez problémov vďaka obetavému organizátorovi Jardovi Chromekovi a jeho kolektívu spolupracovníkov za čo mu treba vrele poďakovať. Škoda len, že mnohé kluby ako z ČR, tak i SR nepristúpili zodpovednejšie k zabezpečeniu účasti na tejto akcii, čím poškodili vynaloženú snahu organizátorov. Je treba sa nad tým vážne zamyslieť, veď to stojí nemalé finančné prostriedky. Je treba pritom povedať, že bola to ďalšia veľmi vydarená akcia, pri prehlbovaní priateľských vzťahov medzi KVV ČR a SR. Než sme sa rozlúčili, dostali sme balíčky na cestu a liberecký organizátori na čele s Jardom Chromkom nám zablahoželali veľa zdaru pri organizácii jubilejného V. ročníka memoriálu zakladateľov výsadkového vojska, ktorý sa uskutoční u nás v Smoleniciach, rodisku vynálezcu padáka Štefana Baniča.

Čo ešte dodať na záver. Po prevzatí balíčkov namiesto obeda nemohli sme si odpustiť výlet na Ješted. Mali sme šťastie, že sme mohli vyjsť autom až k jeho základom. Prialo počasie a tak sme si ešte pohľadmi z panorámy mohli priblížiť bohatú históriu libereckého kraja a hlavne krásy okolitej širokej prírody. Na obzore sa nám črtali špice Českého Rudohoria, Jizerských hôr a častí Krkonôš. Sprievodcu nám robil Zdenek Sigmund, ktorý prežil v tomto kraji Zákupy, Stráž pod Ralskom, Hradčany, ako mladý poručík výsadkového vojska časť svojho života. v Liberci si našiel i svoju družku životom, parašutistku Vlastu Čejkovú. Stretli sme sa tu ešte s kolegami zo Zlína, Prahy, urobili posledné fotografie a nastúpili na spiatočnú cestu. Kolega Hreha si ešte neodpustil šliapnuť na odtlačok nohy, ktorý urobil Václav Havel, pri otváraní tejto majestátnej rozhľadne.

Priatelia dovidenia teda o rok u nás v Smoleniciach.

Pavel Franík
KVV BA

Gen. Vestenický, Fero Glatter a Jozef Tuček na Slemä

. . . pokračovanie zo str. 1

na majestátnu Kráľovu hoľu. Na konci prudkého stúpania sa nachádzame Pri bunkroch, kde sídlil 1. partizánsky oddiel Za oslobodenie Slovenska. Doprajeme chvíľku oddychu, ktorú využívame na oboznámenie sa s jeho históriou. Dozvedáme sa, že oddiel vznikol začiatkom decembra 1944 ako samostatný oddiel partizánskej brigády Stalin. Jeho veliteľom bol npor. Štefan Bobuľa, komisárom Ľudovít Gerek a náčelníkom štábu por. Ján Sabršul. Sídlo štábu bolo v chate Eugena Haasa z Liptovskej Porúbky, kým ostatní príslušníci si vybudovali zemľanky s vysunutými strážami okolo celej Brtkovice v maskovaných bunkroch s guľometnými hniezdami. Všetky bunkre mali telefónne spojenie so štábom, takže celý priestor budil dojem pevnosti. Do oddielu patrilo aj 8 francúzskych partizánov. Po krátkom oddychu nastupujeme na poslednú fázu výstupu a po celkovom 1a1/4 hodinovom stúpaní dosahujeme vrchol Slemä. Tu sa dozvedám, že Jožko Tuček túto vzdialenosť urazil za polovičný čas a na vrchole bol medzi prvými.

Nepríjemnou skutočnosťou pre nás bola krádež bronzovej tabule z pamätnej mohyly na jar tohto roku. Pravdepodobne sa nenávratne stratila v rukách „zberateľa“ farebných kovov. Odcudzená tabuľa bola nahradená veľmi peknou umelohmotnou tabuľou, ktorá sa, ako všetci dúfame, nestane objektom hrubého vandalizmu.

Po dostatočnom oddychu, malom občerstvení, horúcom čaji a vynikajúcej borovičke s horcom, nasledovala oficiálna časť pietneho aktu. Za asistencie dvoch príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia a pred rozvinutou zástavou, položila mladučká Viktória Dupkalová kyticu kvetov k pamätnej mohyle. Tento výstup bol v porovnaní s predchádzajúcimi zvláštny tým, že na tomto pamätnom mieste prevzala z rúk gen. Vestenického preukaz člena klubu vojenských výsadkárov prapraneter Jozefa Gabčíka, Katarína Tomčíková. Potom sa postupne ujal slova Ferko Glatter, ako organizátor celej akcie, gen. Emil Vestenický a Jožko Tuček. Rečníci poďakovali prítomným za účasť na pietnom akte a vynaloženú námahu.

Zvlášť mi utkveli v pamäti slová gen. Vestenického, ktorý poukázal na odkaz vojakov, ktorí na tomto mieste zahynuli. . . . . za každým menom treba vidieť mladého muža v rozkvete síl s plánmi do budúcnosti, ktoré však pretrhla tragická smrť. . .

Pri pohľade na trosky lietadla, som sa zamyslel sa nad tým, čo sa tu vlastne stalo. Sovietské diaľkové letectvo pri poskytovaní leteckej pomoci SNP používalo lietadlá Li-2. Túto pomoc „vzdušným mostom“ zabezpečoval 4. gardový Gomeľský bombardovací letecký zbor a 5. Orelský bombardovací letecký zbor. v období od 4. 9. do 24. 10. 1944 uskutočnili lietadlá oboch zborov spolu 1199 vzletov, z toho asi 682 úspešných, počas ktorých dopravili spolu do 2000 osôb a 639,1 ton materiálu. Na lietadlách typu Li-2 bola na pomoc SNP prepravená aj 2. Československá paradesantná brigáda (spolu 1855 bojovníkov) a na spiatočnej ceste prepravili 784 ranených bojovníkov SNP na liečenie v sovietskych nemocniciach. Dňa 13. 10. 1944 jedno lietadlo do svojho cieľa na letisko Tri duby nedoletelo. Pre zlú viditeľnosť (objavuje sa i verzia, že stroj bol poškodený nočným fašistickým stíhačom), stroj zachytil vrcholce stromov na vrchu Slemä, ktoré mu odtrhli pravé krídlo a stroj havaroval. Podľa slov partizána Pavla Kočtúcha, sa partizáni ihneď po havárii vybrali na miesto nešťastia. Pre hustú hmlu však bolo ich pátranie márne. Lietadlo objavili až na druhý deň ráno, ale nikto z pasažierov už nežil. Pri havárii zahynulo 16 príslušníkov 2. Československej paradesantnej brigády a 3 ruskí piloti. Obete zniesli k obci Boca, kde boli o 7 dní po tragédii pochovaní. Nad ich hrobom prehovorili generál Rudolf Viest a predstaviteľ odboja v Liptove Adam Benko. v súčasnosti odpočívajú na vojenskom cintoríne Háj v Liptovskom Mikuláši.

Po skončení pietneho aktu sa sme sa presunuli späť do východiskového bodu túry a Stanišovskou dolinou sme zostúpili do Jánskej doliny. Pri zostupe sme si ani neuvedomili, že sa nachádzame v jednej z najkrajších krasových oblastí Slovenska, ktorá je bohatá na závrty, dutiny, ponorné potoky a nepreskúmané jaskynné priestory.

Pre unavené nohy dobre padol presun autobusom ku kolibe MV SR, kde na naše hladné žalúdky čakalo občerstvenie vo forme minerálky, piva, voňavej slaninky a klobásy. Tu sme sa stretli s našou bývalou členkou Táňou Šidlovou. Po príjemnom pošteklení žalúdka a výdatnom oddychu nás čakala cesta autobusom do Žiliny. Deň sme ukončili v priestoroch Klubu vojenských výsadkárov v Žiline, kde bolo pripravené príjemné posedenie s občerstvením. Sem nás prišiel pozdraviť i veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia plk. gšt. Ing. Ľubomír Šebo.

XIV. ročník výstupu na Slemä si môžeme znovu zapísať do našej klubovej histórie. Všetkým, ktorí si dali námahu so zabezpečením tohtoročného výstupu, patrí naša srdečná vďaka.

Milan Feješ

Výsadkoví veteráni pri troskách lietadla

. . . pokračovanie zo str. 1

zínu 100LL, ako i doba vystúpania do výšky 1500 až 4000m. Výsadkovým lietadlom sa na Slovensku stáva L-410, v ČR i ďalšie typy napr. PAC 750 XL, Turbo Finis SMG 92, Pink Skyvan SC 7 s kapacitou 16 –20 parašutistov, (z menších C 182) lietajúce na lacnejší JET A-1 kerosín a rýchlejšie dosahujúce výšky 4000m.

3) Prevádzky. Dominantné postavenie na Slovensku získava letisko Slávnica. Prevádzky sú naplánované a zverejnené na stránke www. skydiver. sk na rok dopredu. O tom, či sa skutočne skáče alebo nie, je možnosť presvedčiť sa na „live web camera“. Začína prevládať komerčná činnosť, tzn. tandemové zoskoky. (Pri 3 tandemoch, tzn. tandempilot, klient, fotograf, zostáva v L-410 polovica lietadla pre ďalších 9 parašutistov, pri 6 tandemoch žiadne miesto). Vzhľadom ku kapacite L-410 a počtu letov sa vždy nájde miesto i pre veteránov k bezpečnému vysadeniu obvykle vo výške 2000m.

4) Bezpečnosť. Pre veteránov, pokračujúcich v základnom / športovom výcviku na type krídlo niekoľko odporúčaní. L-410 sú dnes prispôsobené na zoskoky „na lano“. Kotviaca karabína sa nachádza na podlahe medzi prvou a druhou sedačkou oproti dverám v L-410. Pri vysadzovacej rýchlosti okolo 150 km/hod. pri zoskokoch na statiku (lano) odporúčam nevyskakovať do polohy. (Pozn. Alebo áno a na zemi si ukázať a vzájomne skontrolovať modriny na ramenách, v rozkroku a v podpazuší. Väčšinou sú viditeľné až druhý deň). Ďalšou zvláštnosťou je, že stopky a výškomery, pri športových guľatých padákoch boli umiestené na záložných „brušných“ padákoch. Dnes sa používa len výškomer na ľavej ruke, ručička a červené pole, sú dobre viditeľné voľným okom i pre parašutistov používajúcich okuliare na čítanie. Veteráni sa dostávajú k zoskokom pri vyššej sile vetra, niekedy kvôli bezpečnosti pri menšej termike v podvečerných alebo skorších ranných hodinách. Vzhľadom k umiesteniu GPS v lietadle, nie je problém byť vysadený priamo nad pristávacou dráhou vo výške 1500 až 4000m. Hlavný padák by mal byť bezpečne otvorený v 800m, v prípade väčších závad odhodiť a záložný otvoriť najneskôr do 500m. Väčšina úrazov vzniká pri pristavaní, som presvedčený, že väčšina z vás by dokázala pristáť i dnes na stred, ale platí: pristávať vždy proti vetru, nerobiť posledných 100m žiadne otáčky, i za cenu, že pristanete ďalej. Vždy dôsledne dodržujte pokyny personálu, i keď sú to často vaši žiaci!

Autor článku V. Gajdoš pri výskoku

Bývalý pružinový prístroj KAP-3P je nahradený zabezpečovacím elektronickým prístrojom Cypres (alebo MPAAD), ktorý zabezpečí bezpečné otvorenie padáku vo výške minimálne 225m (alebo 270m) nad terénom. Bezpečná obuv – kanady alebo pevné vysoké kotníkové topánky by mali byť samozrejmosťou. Nehanbiť sa ešte na zemi spýtať na nejasnosti.

5) Zvláštnosti. Pretože väčšinou veteráni na krídle skáču z výšky 1200 – 2000m je dostatok „pracovného“ času. Odporúčam kontrolu 121-122-123 predĺžiť o 124 –125. Po kontrole a odstránení prípadných závitov (cca v 50-70% prípadoch podľa balenia a výskoku), odbrzdiť krídlo, skontrolovať okolie, zistiť smer vetra, nájsť letisko, začať riadiť padák. i keď obľúbené maskáče spĺňajú kritéria na zoskoky krídlom, pri zoskokoch na zádržku odporúčam teplákovú bundu alebo hladkú mikinu, sveter bez kapsy. v žiadnom prípade nie maskáčovú blúzu s opaskom! v najhoršom prípade zastrčiť blúzu poriadne do nohavíc. Odstávajúca časť blúzy môže zakryť uvoľňovač, čo veteránovi hľadanie uvoľňovača na pravom boku pravou rukou nepridá na pôžitku zo zoskoku. Väčšina študentských krídiel má záložný padák guľatý, takže v prípade závady, odhodenia hlavného padáku a otvorenia záložného prídu nacvičené parakotúly pri pristavaní skutočne vhod.

6) Perspektívy. Na akcie typu „Majstrovstvá veteránov“ zatiaľ nenastal čas. Problémom nie je ani počet už preškolených veteránov na typ krídlo, ako počet krídiel, ktoré by sa dali zapožičať a sústrediť v určitom čase na letisko. k tomu treba pripočítať kapacitu lietadla, čas nutný na zabalenie padákov, atď. Upustil by som pri súťažiach od pristavania na cieľ, ako i od súťaže jednotlivcov. Úlohou družstva by mohlo byť napr. zhromaždenie družstva a peší presun z doskokovej plochy na neďaleký kontrolný bod, kde by nasledoval „ostrý“ štart. Možným variantom súťaže môžu byť 2-3 členné družstvá/hliadky z „malých“ lietadla L-60,(C-182) na finančných nákladoch (štartovné, balenie-požičanie padákov, letenky) by sa podieľali O KVV. Nesmiem zabudnúť na jednoznačné a včasné propozície. Vyslaním družstva O KVV súhlasí s propozíciami a organizátor nestráví na letisku 2 hodiny vysvetľovaním prečo: taký typ padáku, lietadlo, doba súťaže, počet súťažiacich, spôsob vysadenia. Prihlásenie do súťaže by spočívalo vo včasnom zaslaní štartovného poplatku, tak aby organizátor nemusel čakať na letisku s tým, že ešte nejaké družstvá(?) sú na ceste na letisko a snáď zaplatia i štartovné na mieste. Ďalšou cestou veteránskeho skákania je možnosť vyskúšať si iný typ lietadla alebo padáku (tzn. preškoliť sa), pod dozorom skúsených inštruktorov. Ide (hlavne v ČR) o vojenské padáky OVP-80 (guľatý), VTP-100 (krídlo), atď.

Záver:

I keď veteránske skákanie netvorí dnes už hlavnú náplň činnosti KVV, zostáva stále jednou z jeho aktivít. v minulosti hlavne táto činnosť rozširovala rady KVV o nových členov, zažili sme obdobie „skákajúcich“ predsedov O KVV. Dnes sa tejto činnosti na základe zdravotného stavu, dostupnosti letiska, (ale i stavu peňaženky) venuje v O KVV okolo 5% členov. Predpokladám, že k určitému oživeniu veteránskeho skákania dôjde s príchodom dnešných 40-50 ročných inšpektorov, inštruktorov a ďalších, ešte aktívne pôsobiacich na letiskách, ktorí sa nerozhodli pokračovať napr. cestou tandemového skákania. Na záver by som ešte raz zdôraznil „zdravú sebareflexiu“ veteránov, to znamená osobné vyhodnotenie, príp. radu kolegu, či na to ešte (hlavne zdravotne) mám. Nemusíme mať všetci zaokrúhlené počty zoskokov, je lepšie si posedieť so zdravými nohami s kolegami a radšej zaspomínať v zdraví, čo sme prežili. Pri nesprávnom vyhodnotení hlavne pristátia zoskoku (po vetre), nastáva v lepšom prípade riešenie ako dopraviť auto z letiska domov, ako dostať veterána z nemocnice domov a samozrejme študovanie (malých písmen) poistky, pokiaľ nejaká bola. Želám všetkým skákajúcim veteránom veľa príjemných zážitkov, či už na nových letiskách, nových lietadlách ale hlavne pod bezpečne otvorenými padákmi. . .

Vlado Gajdoš

Portugalské výsadkárske odznaky

Portugalsko: výsadkár Platinum za 1000 a viac zoskokov

Portugalský výsadkársky baretový odznak

Portugalsko: výsadkár Gold za 500 a viac zoskokov

Portugalsko: výsadkár začiatočník

Portugalsko: výsadkár Silver za 250 a viac zoskokov

Portugalsko: výsadkár Cooper Basic za 6 a viac zoskokov

Portugalsko: výsadkár morený

Inzercia

Portugalský vojenský aktívny výsadkár António by si rád vymenil odznaky s paratématikou. Ponúka komplet sériu výsadkových odznakov z Portugalska. Ďalej odznaky zo Slovinska, Surinamu, Brazílie, Angoly, Mozambiku, a mnohé ďalšie. Ponúka aj rôzne nášivky. Má záujem o slovenské a české paraodznaky. Ovláda dobre angličtinu.

António E. S. Carmo
Apartado 4091
EC S. Domingos De Benfica
PT-1501-001 Lisboa
Portugal
anelsuca@hotmail. com

Odišiel náš člen

Plk v. v. Ing Vladimír Švárny sa narodil 13. 5. 1925 v Cígeľke, okr Bardejov. Detstvo prežil v Likovej pri Ružomberku. v roku 1943 nastúpil do leteckej školy v Banskej Bystrici. Ako študent tejto školy, sa zapojil do SNP. V ZSSR absolvoval kurz letec-kých pozorovateľov a palubných strelcov. Bol príslušníkom 1. Čs. zmiešanej leteckej divízie v ZSSR. Po vojne slúžil v československej armáde. v roku 1954 ho z armády prepustili. Pracoval v stavebníctve. Absolvoval vysokú školu stavebnú. v roku 1991 bol rehabilitovaný. Je zakladateľom Združenia letcov a bojovníkov v SNP a v zahraničí, UR SZPB a zároveň jeho predsedom. Bol ženatý. Smútočnú rozlúčku s ním sme absolvovali dňa 22. októbra 2008.

Silvester 2008

Naši členovia Cájo Takáč a Silvo Veselský si letom teplovzdušným balónom vypĺňali čas pred príchodom Nového roka. Ak by mal niekto záujem o let balónom, obráťte sa na Silva - www.balonovylet.sk

Raketový štart športového parašutizmu v Československu 1952 – 1956.

Túto skutočnosť sme si vtedy ani neuvedomovali. Až dnes po viac ako päťdesiatich rokoch keď tento nástup bilancujeme, môžeme povedať, že bol skutočne raketový.

Hovorí sa, že každý začiatok je ťažký. Tento prežíval aj náš začínajúci nový šport – parašutizmus. Zoskoky voľným pádom na Slovensku sa začali skákať už v roku 1946 na leteckých dňoch, ktoré organizoval Slovenský národný aeroklub (SNA). Ich propagátormi boli bývalí príslušníci v Slovenskej armáde: Ilavský, Vašečka, Muzika. Skákali na pilotných padákoch s výdržami voľného pádu od 5 – 40 sek. Tieto predvádzali hlavne na Slovensku, ale mnohokrát aj v Čechách a na Morave. Do Čiech však na propagačné zoskoky boli pozývaní hlavne zahraniční parašutisti z Francúzska a Československá armáda im na tento účel zapožičiavala aj dopravné lietadlá.

Parašutizmus svojou povahovou činnosťou bol súčasťou leteckých organizácií aeroklubov. Túto skutočnosť na vedomie však nebral ARČS v Prahe, ktorý sa od parašutizmu dištancoval. Zatiaľ čo vo svete bol aeroklubmi podporovaný, v ČSR bol Ústredným aeroklubom brzdený. Napríklad v roku 1948 bol SNA pozvaný na parašutistické preteky do Talianska na získanie skúseností, ARČS na vycestovanie súhlas nedal. Toto obdobie trvalo 3 roky. Po ňom nastúpilo nové trojročné obdobie v rokoch 1950-1952, kedy sa rozvoj parašutizmu dostával na širšiu základňu, ale športová časť potrebná na účasť v pretekoch bola nulová. To spôsobilo, že naši športovci sa nemohli zúčastňovať medzinárodných pretekov. Na I. Majstrovstvách sveta v Juhoslávii v roku 1951 pre túto skutočnosť neboli. Až koncom roku 1952 v rámci novej organizácie DOSLET začal nácvik športových disciplín. Zdokonaľovanie potom pokračovalo aj v rokoch 1953 a 1954 vo Zväzarme. Na týchto priekopníckych začiatkoch sa najviac podieľal Vladimír Hlôška, ktorý získané skúsenosti zo zahraničnej tlače (francúzskej, nemeckej, ale najmä ruskej) na sebe overoval a odovzdával ďalej. Svoje získané teoretické údaje experimentálne overoval na okrúhlych padákoch RZ-20 a VJ-1 pomocou rôznych šikmých sklzov. Študoval výpočet vysadzovania parašutistov z lietadla podľa stopiek po prepočte rýchlosti vetra a pod. Overovacie zoskoky robil s Františkom Horákom a Cyrilom Holešom. s dosiahnutými výsledkami potom oboznamoval inštruktorskú radu. Predkladal jej návrhy na vylepšenie dovtedy u nás známej vzdušnej, telesnej a pozemnej prípravy. Do prípravy v spolupráci s organizáciou JAMES zavádzal lyžovanie, zimné a letné táborenie, ako aj povinný plavecký výcvik. No najväčší prínos na rýchlom raste našich športovcov mal sovietsky tréner Dmitrij Žornik, v tom období jeden z najlepších športových pedagógov ZSSR v parašutizme, ktorý sa zúčastnil v apríli 1954 mesačného kurzu v Karlovych Varoch. Mesiac teoretickej a praktickej prípravy priniesol požadované ovocie. v tom roku sa konali II. Majstrovstvá sveta v zoskoku padákom vo Francúzsku, v Saint Yan. Naše družstvo (Kriváň, Hotek, Jehlička, Kaplán, Koubek – Náhradník Rydzik), nastúpilo po prvý raz na Majstrovstvá sveta a v celkovom hodnotení obsadilo 2. miesto, (v prvej disciplíne Kriváň 4. miesto). v celkovom hodnotení Jehlička 6. , Kriváň 7. , Kaplán 10. Umiestnenie čs. parašutistov na ich prvých Majstrovstvách sveta bolo teda veľkým úspechom. Tento úspech bol zároveň podnetom pre jedno z nasledujúcich usporiadaní Majstrovstiev sveta v Československu. Tejto cti sa dostalo Bratislave – kolíske nášho i československého parašutizmu. IV. Majstrovstvá sveta sa uskutočnili v roku 1958 na Vajnorskom letisku v Bratislave. Raritou na nich bola skutočnosť, že Medzinárodná letecká federácia FAI delegovala všetkých 37 rozhodcov len z Československa. Aj napriek tomu pracovali naši rozhodcovia nestranne a nebol ani jeden oficiálny protest. Bol jeden neoficiálny, keď sa sovietskym športovcom zdalo, že naši rozhodcovia ich ukracujú. Predsedom športovej komisie jury bol Dmitrij Žornik. Jeho požiadali, aby si na našich rozhodcov „posvietil". Urobil tak, a veľmi šikovne. Keď sa skákali akrobacie, postavil si telemeter blízko môjho (Tencer) a poctivo zapisoval chyby ich závodníkov a dodržané časové limity. Po niekoľkých zoskokoch prišiel k môjmu záznamu, porovnával so svojim a súhlasne prikyvoval hlavou so slovami „ charašó . . . charašó . . . ",

Заслуженный тренер СССР Д. Жорник.

čím potvrdil ich športovcom, že chyba nie je u rozhodcov, ale u pretekárov. Medzi ďalších nespokojencov patrili aj novinári. Tí po skončení disciplíny chceli od nás vedieť výsledky. Rozhodcovský zbor im ich však mohol poskytnúť v niektorých disciplínach, tak po 4–5 hodinách. Tak dlho trvalo ručné spracovanie. Počítačová technika vtedy ešte známa nebola. Nevedeli pochopiť, že to nie je futbal. Brankár dostane gól a skóre sa mení, a výsledok je jasný hneď. v komplikovanom hodnotení sa to tak urobiť nedalo. Aj napriek tomu, že družstvo našich pretekárov bolo v tom istom zložení ako v roku 1956 v Moskve úspech nezopakovalo. v Moskve sme získali 2 zlaté a 3 bronzové v jednotlivcoch (Kriváň, Maxová, a Kaplán, Koubek, Kloubcová), a v celkovom hodnotení 1. Koubek, 2. Ozábal, 3. Jehlička a 1. Maxová, v družstvách celkovo muži 1. ČSR a ženy 2.

V konečnom poradí zvíťazil Ostrovskij ZSSR a náš Jehlička obsadil 2. miesto. Takisto v družstvách (Kriváň, Koubek, Ozábal, Kaplán) sme boli celkovo na 2. Mieste. v akrobacii sme disciplínu jasne vyhrali (G. Koubek, 2. -3. Kriváň spoločne s Ostrovským so ZSSR). z družstva žien bola medzi najlepšími 2. Jarkovská v druhej disciplíne

Všeobecne sa teda potvrdila zásada, že je ľahšie vyhrať, ako výhru obhájiť. Za výbornú organizáciu Majstrovstiev sveta sme dostali od Medzinárodnej organizácie FAI pochvalu. Tá bola možno aj akýmsi signálom, že tento pokus o usporiadanie Majstrovstiev sveta nie je posledným pokusom. Od vtedy sa u nás už uskutočnilo niekoľko Majstrovstiev sveta ako tomu bolo naposledy v tomto roku. Žiaľ novinári zaneprázdnení celebritami nemali kedy o nich niečo napísať.

Emil Tencer
KVV BB

G. Koubek, J. Kriváň a J. Jehlička na stupňoch víťazov

Výstava Klubu výsadkových veteránů

Ohlédnutí za krajskou výstavou obč. združ. Klubu výsadkových veteránu Zlín nazvanou „Vznik a historie čsl.výsadkového vojska“., kterou sme uspořádali pod záštitou Zlínského kraje a za přispění Magistrátu města Zlín ve 21.dubově vo dnech 22. 11. – 11. 12. 2008

Bylo to poprvé za 60 let v tomto krajském městě bez armády a letiště, kdy se mohli alespoň „paraveteráni“ představit širší veřejnosti alespoň na 55 výstavních panelech s mnoha fotografiemi a popisy, na modelech výsadkového cvičiště s padákovou věží zapůjčenou od KVVV Praha se závěšeným padákem na stěně spolu s medailemi, řády a vyznamenáními i válečných parašutistů, našich členů a sportovců, s tituly mistrů sportu a výkonnostními zlatými odznaky s jedním, dvěma a třemi diamanty.

Vernisáž proběhla v tvůrčím chvatu a nervozitě už v sobotu dopoledne, kdy jsme ještě hledali větší prostor k umístnění dalších šesti panelů, tří modelů cvičiště a skoby k uchycení vojenských padáků do prostoru výstaviště s oblečenou figurínou, jakož i umístnění dalších poutačů k návštěvě této poutavé výstavy. (Dle původního scénáře). Omezený prostor výstavky o půdorysných rozměrech 6,15 x 6,15 m se žel již nedal zvětšit a tak se nám jich podařilo umístnit alespoň 55 ks.

Rovněž nám nezbyla ani potřebná plocha na umístění ústředního nápisu této výstavky „Výsadkové jednotky – Meče armády hrot“, či alespoň začátek slov naši výsadkářské hymny: „Duní stroje vzduchem přes svahy hor, k útoku startuje paradesantní sbor, oheň v srdci nesem na vlastí práh, snesem se padáky tam, kde útočí vrah...“

Avšak i přes tyto objektivní nedostatky malého výstavního prostoru, i to, že jsme to dělali všichni doma téměř „na koleně“ intenzivně přes půl roku, můžeme dnes nejen jako tvůrci konstatovat i spolu s návštěvníky, že i tento pro nás časově i finančně náročný úkol jsme úspěšně splnili. To potvrzují nejen zápisy v knize návštěvníků výstavky, ale také rozhovory našich průvodců, kteří se denně v uniformách střídali ve službách jako informátoři návštěvníků.

Na výstavě se mohli návštěvníci podrobněji seznámit na 55 panelech s fotografiemi a třech modelech původního výsadkového cvičiště anglických Comandos, se vznikem, historií a odkazem čsl. parašutistů v boji za mír, svobodu a demokracii.

Ve vedlejší skleněné vitríně, kterou zabezpečoval Lad. Kopřiva, u zavěšeného padáku bylo možno si prohlédnout i četná zahraniční vyznamenání našich členů z druhé světové války, vojáků i důstojníků sloužících u výsadkového vojska po jeho založení v roce 1947 v Zákupech, Žilině a později i v Prešově, Holešově, Prostějově, Chrudimi a na dalších místech v ČSR.

V horních částech prosklených vitrín si bylo možné prohlédnout diplomy mistrů sportu udělené našim členům v aeroklubech Svazarmu i diplomy za překonané čsl. rekordy a výkonnostní zlaté odznaky s jedním, dvěma a třemi diamaty udělení jim světovou leteckou federací FAI se sídlem v Paříž, za nejlepší sportovní výkony v mládí. (Rud. Branda, Ing. Ant. Šulák).

V první části výstavy (7 panelů), kterou připravil nestor čsl. sportovního parašutismu Alfons Kolář se synem Pavlem převážně z dokumentárních fotografií dnes už dvaadevadesátiletého parašutisty Vladimíra Maděry nazvané Antropoid, bylo cílem především mladým generacím přiblížit nejrozhodnější okamžik našeho zahraničního odboje proti německému nacismu právě v době, kdy tento byl na vrcholu svého válečného úsilí v porobené Evropě. Právě v této době po provedení atentátu na říšského protektora R. Heydricha třemi čsl. výsadkáři - Jozefem Gabčíkem, Janem Kubišem a Josefem Valčíkem byl pak veden nerovný boj sedmi statečných čsl. parašutistů v pravoslavném kostele sv. Cyrila a Metoděje v pražské Resslově ulici. Tito hrdinové po mnohahodinovém boji až po vystřelení všech nábojů si poslední nechali už jen pro sebe. Jejich hrdinský čin vyvolal velkou odezvu a povzbuzení nejen u čsl. odbojových organizací, ale i u světové veřejnosti, v boji proti hitlerovskému bezpráví, byť i za cenu velkých obětí. I tehdy přes volání jejich obléhatelů: „Vzdejte se, nic se vám nestane!“, na to vždy odpovídali: „Jsme Češi, nikdy se nevzdáme!“.

Na dalších panelech bylo možno se seznámit se vznikem druhé samostatné čsl. paradesantní brigády v SSSR pod vedením plk. Vladimíra Přikryla, s jejich výcvikem, bojem na přístupech k Dukle a po vypuknutí SNP s jejím leteckým přesunem na letiště Tri duby. Po jeho potlačení (SNP) se tito uchýlili s partyzánským bojem do hor a první partyzánská brigáda Jana Žižky se pak probila přes Javorníky, Velké Karlovice, Kopanice do Hostýnských hor a Beskyd a dále na Moravu.

V druhé části výstavy (23 panelů) připravené Metodějem Martincem se synem a Lubošem Hrubanem se návštěvníci seznámili s poválečným vznikem a historií čsl. výsadkového vojska od roku 1947, kdy vzniklo v Zákupech, pod velením dnes u legendárního gen. Karla Palečka, gen. Rudolfa Krzáka a plk. Josefa Černoty (rodáka z Břeclavi), s jeho dalším vývojem po padesátých letech, po přemístění do Prešova, Sabinova a na další četná místa v ČSR.

V šedesátých letech toto bylo přemístěno do Prostějova, Holešova a pak do Chrudimi a jiná místa. Na těchto místech už od počátku vznikly elitní výsadkové jednotky čsl. Armády - meče armády hrot - a tuto pověst si udržují dodnes i při svém mírovém působení v rámci NATO na Balkáně, v Kuvajtu, Afghánistánu aj.

Souběžně s vývojem vojenských výsadkových jednotek byla věnována i malá část výstavy původním oddílům Sokolských parašutistů, které vznikly ihned po Praze na internátech ve Zlíne a později přešly pod Aerokluby Svazarmu na letištích celého Zlínského kraje (Otrokovice, Holešov, Kunovice, Vsetín-Valašské Meziříčí, Rožnov p.R., Kroměříž a Kyjov), spolu s budováním výcvikových zařízení pro brance, zálohy a sportovce. Na dalších panelech si bylo možno prohlédnout fotografie z výcviku sportovních parašutistů, seskoky volným pádem s akrobacií jednotlivců i skupin při vytváření různých figur a sestav během volného pádu z výšky 3-4 km nad terénem, soutěžní i propagační seskoky do různých terénů, vod, rybníků a přehrad, včetně nočních seskoku na cíl, ale také propagační seskoky na sportovní stadiony měst a vesnic, včetné seskoků na svatby členů a jiné slavnostní příležitosti - letecké dny, zimní seskoky do hor a pod.

Sestavil Ing.Ant.Šulák-KVV ZL
t. č. tisk.mluvčí

. . . pokračovanie nabudúce

Předsednictvu KVV

Vážení přátelé!

V červnu 2008 mi bylo u příležitosti tradičního setkání vojenských výsadkových veteránů ve Starých Splavech z rukou zástupce Vašeho klubu MUDr. Jána Hanáka předáno Vaše vysoké ocenění – přijetí jako „Čestného člena Klubu vojenských výsadkářů Slovenské republiky“ a udělení čestné hodnosti „Brigádny generál, h. c. “.

Cítím se velmi poctěn tímto Vaším vyznamenáním, která chápu jako ocenění mé dlouholetí práce ve Výsadkovém vojsku ČSLA a také jako projev Vašeho uznání mých postojů k příslušníkům 22. výsadkové banskobystrické brigády Slovenského národního povstání slovenské národnosti a k celému slovenskému národu.

Za dobu mého velení prošlo službou u výsadkových jednotek mnoho vojáků z povolání i vojáků základní služby slovenské národnosti, kteří dosahovali nejen výtečných výsledků v plnění služebních povinností a ve výsadkové přípravě, ale i svými osobními vlastnostmi byli příkladem a vzorem ostatním.

Jsem velmi rád, že se mezi výsadkáři stále udržuje tradice výsadkářského přátelství a soudržnosti, a že byly navázány i nové vztahy se současnými našimi pokračovateli.

Děkuji ještě jednou touto cestou Vašemu klubu za vzácné ocenění, kterého si nesmírně vážím. Chtěl bych Vám ale zároveň také poděkovat za Vaši obětavost a úsilí, které vynakládáte na organizování našich společných akcí, a které jsou vysoce hodnoceny všemi členy vojenských výsadkových klubů České republiky, kteří se jich zúčastnili.

Je mi velmi líto, že můj věk, a především zdravotní stav, mi nedovolují alespoň ještě jednou se s Vámi osobně setkat. Omluvte prosím i toto mé opožděné poděkování, které jsem musel odložit z důvodu hospitalizace v naší nemocnici.

Ještě jednou Vás – všechny slovenské výsadkové veterány – co nejsrdečněji zdravím! Děkuji za Vaši přízeň, přeji Vám mnoho dalších úspěchů a dobré zdraví.

V Mimoni dne 29. 8. 2008

Vojenský výsadkář – veterán
František Mansfeld

21. pokračovanie

Galéria osobností parašutizmu na Slovensku

Ladislav Kacara

Narodil sa 29.11.1939 v Konradovciach, okres Rimavská Sobota. Je jedným z tých mnohých športovcov parašutistov, ktorí dostali základy výcviku v horehronskej liahni parašutistov na Piesku.

Po ukončení osemročnej školy sa stal učňom v profesii zámočník pre výrobu, montáž a opravu strojného zariadenia. Tam sa tiež v roku 1955 prihlásil do parašutistického krúžku. Jeho prvým inštruktorom bol Ján Dulka. Aj keď základný výcvik bol značne náročný a tvrdý, zaumienil si, že v ňom vydrží až do zoskoku z lietadla. Aj táto vytúžená chvíľa prišla v roku 1957 na letisku v Očovej.

Prvý zoskok z lietadla Fairchild z výšky 600 m na padáku PD-47. Vysadzoval ho vtedajší krajský náčelník pre para Juraj Kriváň. Po viacerých úspešných zoskokoch ho Kriváň zaradil do športového výcviku. Tam sa dostal medzi aktívnych športovcov banskobystrického kraja, ktorými boli Ľudovít Jerguš, Ján Major, Milan Zachar, Paľo Franík, Ján Tarabus, Dušan Domský, Eva Hatriková (neskôr Kriváňová) a ďalší. Títo tvorili aj reprezentačné družstvo SSKA. Okrem športového výcviku venoval sa aj inštruktorskej činnosti v základnom výcviku v okrese Brezno, venoval sa aj výcviku brancov pre výsadkové vojsko. V roku 1958 boli v Očovej uskutočnené z JAK-12 plánované zoskoky ním vycvičených brancov.

Začiatky športového parašutizmu neboli ľahké. Prvé výdrže sa robili ich postupným predlžovaním od 5 – 10 – 15 – 20 sekúnd. Polohy voľného pádu ešte zvládnuté neboli a po výskoku z lietadla sa letelo „šturcákom„ (hlavou dolu, ruky na prsiach, s roztiahnutými nohami). Športovci skákali hlavne z JAK-12 a C-3 (Siebel) na letiskách v Očovej a na Sliači. Laco si dobre pamätá na prvý zoskok s výdržou 30 sek, ktorý skákal z 2000 m. Po opustení lietadla urobil niekoľko sálť nedobrovoľne, potom sa prevaľoval raz na ľavú a pravú stranu až do 15. sekundy. Potom sa pomocou rúk akosi dostal na brucho a po roztiahnutí rúk a nôh letel až do tridsiatej sekundy, kedy počas voľného pádu videl letieť pod sebou aj lietadlo MIG-15. (Na vojenskom letisku Sliač pri pristávaní týchto lietadiel nebolo nič nezvyčajné).

Jeho zoskok z vysadzovacieho lietadla sledovali a stopovali Jerguš a Major. Keď zoskok hodnotili, oznámili mu, že výdrž 30 sekúnd dodržal. Veľmi sa tomu divil, veď v tej trme-vrme zabudol vo vzduchu sekundy rátať a padák otváral viacmenej inštiktívne.

V októbri 1958 nastúpil vojenskú základnú službu u výsadkového vojska v Prešove. Tam bol zaradený k 22. výsadkovej brigáde 71 výsadkového práporu. Dostal sa do roty npor. Miroslava Řepku. Začiatok vojenského života bol náročný, ale postupom času si naň zvykol. Spomína si na niektoré cvičenia, ktoré už v začiatku naznačovali, aký osud ho u výsadkového vojska čaká.

Prvé cvičenie práporu sa konalo v oblasti Slánských vrchov. Druhé cvičenie, ešte namáhavejšie bolo v oblasti Mladá Boleslav, Mimoň, Doksy. Tam robili značkárov pre 65. prápor. V ďalšom cvičení bol 71. prápor presunutý z Prešova vlakom do Hradca Králové, kde ich čakali lietadlá IL-14 do ktorých nasadli po tridsiatich. V jednej výsadke sa nachádzal aj veliteľ 22. výsadkovej brigády pplk. Mansfeld, ktorý skákal ako prvý a za ním ostatní. Toto cvičenie prebiehalo v oblasti Mníchovho Hradišťa, Doksy, Máchovo Jazero, Mimoň. Na strelnici v Kuřivodoch bola uskutočnená streľba za pomoci dvoch tankov. Zúčastnil sa aj zimných cvičení a sústredení na lyžiach.

Tak tomu bolo napr. v roku 1959 v oblasti Nízkych Tatier v okolí dedinky Liptovská Teplička. Trvalo jeden mesiac a ubytovaní boli v zemljankách. Všetko sa konalo na lyžiach, aj presun domov bol na lyžiach a viedol azimutom Kráľova Hoľa, Margecany, Prešov. Cestou domov sa prápor na jednu noc utáboril a prespal v stanoch.. Druhý deň sa pokračovalo, smer Prešov. Po náročnom presune bolo pre nich pred Prešovom pripravené prekvapenie. Do posledných kilometrov presunu im prišla do kroku (sklzu), hrať vojenská posádková hudba. Tá ich sprevádzala, až do kasární. Pri oslavách 15. výročia SNP, na leteckom dni na Sliači, ich prápor skákal hromadný zoskok.

V tom roku bola tiež v Prahe Celoštátna spartakiáda. Laco bol zaradený v skupine, ktorá svoje cvičenie predvádzala na metacích stoloch. Tieto ukážky pred vystúpením v Prahe predvádzali aj na krajskej spartakiáde v Prešove a v iných mestách.

V auguste 1960 nastali u výsadkového vojska veľké zmeny. 22. výsadková brigáda bola presunutá na Moravu – 65. výsadkový prápor do Holešova a 71. prápor do Prostejova. Laco mal veľkú výhodu, keď Václav Kumbár z ich roty nastúpil do športového družstva Dukly Prostejov, čím sa uvoľnilo miesto baliča. Npor. Řepka poveril touto úlohou Laca Kacaru. Okrem toho mal na starosti i sklad padákov a výsadkového materiálu. Túto funkciu vykonával až do odchodu do civilu.

Po skončení vojenskej základnej služby sa vrátil na letisko v Očovej a pokračoval v športovom výcviku. Pretože spoľahlivo a disciplinovane skákal, krajský inštruktor Jerguš mu dovolil skákať voľné zoskoky bez časovača KAP-3. Bolo to aj z dôvodu, že v tom období týchto prístrojov bolo pomerne málo.

Jeho výkony sa zlepšovali a tak bol zaradený do reprezentačného družstva kraja, v ktorom už pôsobili Vlasto Zámečník, Ľ. Jerguš, J. Major, D. Domský, M. Zachar, A. Grác. Jeho výkonnosť neustále rástla. Z rôznych pretekov i memoriálov priniesol vždy poprednú medailu, najviac ako člen družstva. Napr. v r. 1965 na Majstrovstvách Slovenska 1. miesto v družstvách SSKA (Major, Domský, Zachar, Rosík, Kacara). Skákal často na leteckých dňoch v rôznych ukážkach ako napr. s Rosíkom, keď počas zoskoku odhadzovali otvorený padák. Splnil všetky triedy v športovom výcviku a v roku 1967 mu bol udelený titul Majstra športu.

Skákal na mnohých typoch padákoch i lietadiel. Má za sebou 470 zoskokov padákom. Dnes ho ešte možno stretnúť pod padá-

Zľava: Kacara, Hacula, Domský, Zachar, Franík, Major a Kriváňová

kom ako veterána Klubu vojenských výsadkárov Banská Bystrica. V roku 1967 si vyskúšal na letisku v Lučenci i lietanie, ako plachtár.

Emil Tencer
KVV BB

Plk. v.v. Ing. Vladimír GAJDOŠ

Narodil sa 15.6.1953 v Kolároviciach okr. Bytča. V roku 1968 nastúpil do Vojenského gymnázia Jána Žižku v Opave a vojenskú kariéru ukončil po 35 rokoch služby v armáde v roku 2003 v Bratislave.

Základný výcvik absolvoval v roku 1974 na padáku OVP–65 vo Vyškove pod dohľadom kpt. „Jeffa“ Kuriala. V rokoch 1977-79 skákal v aeroklube Kamenica nad Cirochou (šéf paraoddielu Anton Čurma), pod vedením Pavla Gdovina uskutočnil i svoje prvé voľné 5 sek. na padáku PTCH-C. Nasledovala dlhá prestávka spojená so 7 sťahovaniami v rámci Československa. V roku 2002 sa stáva členom O KVV Bratislava a už v roku 2003 stihne preškolenie na padák typu krídlo. Ešte na guľatých OVP–68/76-M sa úspešne zúčastnil na oboch Majstrovstvách Slovenska v parašutizme veteránov (2003, 2005), kde reprezentoval družstvo O KVV BA II, resp. O KVV BA. Medzi veteránmi je dvojnásobný majster Slovenska v družstvách a vicemajster v jednotlivcoch z posledných majstrovstiev. Ďalší posun je spojený s letiskom Slávnica, kde sa pod vedením skúsených inštruktorov M. Mikulu a A. Hrehuša dostáva k 10-15 sekundovým zádržkám hlavne z lietadla L-410. V rokoch 2004–2006 sa stal predsedom O KVV Bratislava a okrem zoskokov sa venuje i histórii slovenského vojenského parašutizmu, bloky článkov sa objavili i na stránkach Červených baretov. Tieto bloky pravidelne doplňuje a aktualizuje. Jeho „dieťaťom“ je i stále funkčná webová stránka KVV Bratislava, do ktorej bohato prispieva. V marci 2008 sa presťahoval do Karlových Varov, kde pokračuje v športovom skákaní a vo veteránskom skákaní v KVV Praha, kde sa stal členom. Z posledných „úspechov“ stojí za zaznamenanie zoskok do vody, zoskoky z lietadla PAC-750XL v Moste, ako i zoskoky na padáku VTP–100 v Plzni–Línich. Za svoje „TOP“ stále považuje, že mal možnosť skákať s ešte žijúcimi legendami čs. a slovenského parašutizmu na veteránskych majstrovstvách. Do ďalšieho obdobia chystá zoskoky s padákom OVP-80 (Plzeň) a rád by sa „podržal za ruky“ s Tonom Hrehušom, prípadne so skákajúcimi členmi O KVV Bratislava (Máriom, Haťapom, Béďom....) i vo vyšších výškach na letisku v Slávnici. V poslednom období sa začal venovať i balónovému lietaniu. Ako veterán naskákal viac zoskokov (tzn. zaplatil) ako na vojne a potom vo Zväzarme. K 1.11.2008 mal na konte 67 zoskokov a toto číslo pravdepodobne nebude konečné.

Pavel Franík
KVV BA

Juraj Nemec

Narodil sa v Bojniciach 5.10.1965. Základnú a strednú školu absolvoval v Prievidzi.

Už od narodenia mal bližšie k parašutizmu ako väčšina z nás, pretože z ich domu mal výhľad na letisko v Prievidzi. Častý pohľad na letisko, lietadlá i zoskoky parašutistov ho teda začali veľmi zaujímať už od detských rokov. Dlho nevedel, ako a kedy sa môže prihlásiť na výcvik. Na strednej škole mal spolužiaka Dušana Doubeka, ktorý už skákal a mal niekoľko zoskokov za sebou a tak sa cez neho prihlásil na absolvovanie výcviku. V základnom výcviku mu inštruktora robil Laco Horváth. Tento absolvoval v roku 1978, ako i prvý zoskok na letisku v Očovej z lietadla L-60 S, z výšky 700 m na padáku OVP-68.

Postupne ako mu pribúdali zoskoky zvyšoval si aj inštruktorskú kvalifikáciu. Od roku 1978 získal postupne do roku 1983 všetky tri triedy inštruktora. Zo začiatku sa venoval krúžkom mladých parašutistov a neskôr základnému výcviku a výcviku brancov. Aktívne sa venoval aj športovému výcviku, v ktorom dosahoval dobrých výsledkov. Zúčastňoval sa med-

ziklubových súťaží, propagačných zoskokov aj ukážok na leteckých dňoch, kde ukážkovo skákal „hviezdy“.

Prievidzký aeroklub mal veľmi dobrú spoluprácu s aeroklubom Rybník v Poľsku. Družstvo parašutistov spolu s motorármi a plachtármi bolo častým účastníkom ich leteckých dní a rôznych súťaží. Súťažilo sa o „Pohár aeroklubu Rybník“. Vo voľných chvíľach medzi súťažiacimi bolo vždy veselo. Využívali možnosti aeroklubu, ktorý im poskytoval odreagovanie na vode vo vodnom lyžovaní. Tam zažili množstvo pádov a kotrmelcov na lyžiach a niekedy zabudli aj na súťažné disciplíny.

Na Slovensku bol častým účastníkom na rôznych súťažiach, letných i zimných až po Majstrovstvá ČSFR. Spomína na súťaž v zime „PARASKI“, ktorá sa konala v Poprade v roku 1983. Vtedy bol posledným parašutistom, ktorý skákal na padáku PTCH-8. Ihneď po súťaži sa musel preškoliť na padák PTCH-9, pretože predchádzajúci bol vyradený z používania. Jeho súťažné výsledky na padáku mali tak charakter priemerného výkonu. Možno to spôsobovala aj jeho menšia postava i telesná váha. Patril medzi parašutistov menšej postavy a nižšej váhy. O tom hovorí aj fotografia a tichá výmena názorov medzi cvičencom vysokého vzrastu a inštruktorom Nemcom, ktorá možno odznela aj takto: „ A ty si myslíš, že keď máš takú výšku nebudeš poslúchať“?! Cvičenec základného výcviku Ondrej Tryzňa na to nič nehovoril, len počúval slová svojho inštruktora. Ale možno si aj takto pomyslel: „Ty inštruktorko, moc nevyskakuj, lebo až ti narazím na hlavu túto prilbu už ma viac neuvidíš“! Bol výborným inštruktorom a vždy mal požadovanú autoritu z dôvodu dostatočných vedomosti o parašutizme. Svoje skúsenosti ochotne a rád odovzdával mladším.

Mal rád disciplínu a poriadok, čo si vyžadovalo aj jeho zaradenie na jeho pracovisku v bani. Manželka ho v jeho činnosti stále podporovala a rada s ním cestovala na všetky jeho akcie doma i v zahraničí.

V športovom výcviku absolvoval všetky výcvikové triedy aj pokračovaciu majstra športu. Za svoje športové výsledky získal zlatý odznak s jedným diamantom. Skákal s lietadiel L- 60 S, AN – 2, Mi - 2, Mi – 8.

Pre neho boli zaujímavé najmä zoskoky na štadióny ako napr. v Prievidzi, Banskej Bystrici, Dubnici a Podbieli. Skákal na padákoch OVP-68, PTCH-C-M, PTCH-8, PTCH-9, PTCH-10A, PTCH-11, PTCH-11T. Naskákal celkom 788 zoskokov. Získal tiež kvalifikáciu rozhodcu II. Triedy. Na roky prežité v kolektíve parašutistov vždy rád spomína.

Emil Tencer
KVV BB

J. Nemec (v pravo) pri predzoskokovej príprave

Krátke správy

- Dňa 22. 8. 2008 bola v Holešove, v areáli Vyššej a strednej policajnej školy MV ČR odhalená pamätná doska 7. výsadkového pluku zvláštneho určenia, ktorý tu pôsobil v rokoch 1961-1969.
- Dňa 27. 9. 2008 sa uskutočnili oslavy 70. výročia založenia aeroklubu Trnava, pri tejto príležitosti náš predseda P. Franík spolu s predstaviteľmi paraklubu a rodinnými príslušníkmi odhalil na budove letiska v Bolerázi, pamätnú tabuľu našmu dlhoročnému členovi KVV Bratislava a zakladateľovi paraklubu v Trnave Vilovi Hrnčárovi. (O tejto akcii píšeme na stránkach nášho Spravodaja).
- Pri príležitosti 15. výročia Ozbrojených síl minister obrany SR a náčelník GŠ udelil Pamätné medaily členom KVV SR – A. Múdrému, J. Tučekovi, genmjr. K. Schwarzovi, F. Glaterovi, J. Krajčírovi a P. Franíkovi.
- Pri príležitosti osláv Karpatsko-Duklianskej operácie, uskutočnila sa návšteva pamätného miesta v poľských Novosielcach a na Dukle. Pod vedením predsedu KVV SR A. Múdrého sa aktu zúčastnili kolegovia z prešovského KVV.
- 10. 10. 2008 sa uskutočnil v Slávnici Michalský deň, ktorého organizátorom bol KVV SR.
- 11. 10. 2008 sa uskutočnil výstup k pamätníku na Slemä a návšteva cintorína v L. Mikuláši. z našich členov sa ho zúčastnili manželia Tučekovi a M. Feješ.
- Začiatkom októbra sa naši členovia L. Hreha, B. Pätoprstá a F. Frajková zúčastnili s Klubom letcov gen. M. R. Štefánika zájazdu do Francúzska. Bola to v spolupráci s Doprastavom jedna z veľmi vydarených akcií. Žiaľ pri tejto akcii náhle umrel na zlyhanie srdca náš dobrý kamarát, dlhoročný predseda Klubu letcov a člen i nášho KVV Bratislava pluk. v. v. Vlado Švárny. Vladko bude nám veľmi smútno za Tebou. Budeme spomínať!
- Žiaľ odišla s pomedzi nás do výsadkového neba i naša dlhoročná členka Veronika Součková (Oravcová).. Odpočívaj v pokoji !
- Dňa 19. 10. 2008 sa naši členovia Nešpor, Alexander, Strakuš, zúčastnili preškolenia na padák „krídlo“ s prevedením cvičných zoskokov.

VÝSADKOVÉ JEDNOTKY LETECTVA REORGANIZÁCIA

15. 10. 1974
– BCP 12 zrušili v Giunei zákonom 765/74.

November 1974
–BCP 12 deaktivovali v Mozambiku (ukončený program).

25. 6. 1975
– BCP 31 zrušili v Mozambiku zákonom 140/75.

7. 4. 1975
– oddiel z RCP bol vyslaný do Timoru, stala sa z nich výsadková stíhacia jednotka č. 1 (DCP)

5. 7. 1975
– bol vymenovaný paravýsadkový oddiel a paravýsadková operačná základňa č. 1 a č. 2 (BOTP 1 a BOTP 2) každá zvlášť, v Monsante a S. Jacinte-Aveiro.

5. 7. 1975
– bola vytvorená základná parašutistická škola (BETP), v Tancosi, v pluku, ktorý potom ukončil ústup.

26. 8. 1975
– DCP zabezpečil presun guvernéra Timorskej oblasti a jeho administratívu, na ostrov Atauro.

August 1975
– zatiaľ, čo sa vracali paraoddiely z strova Atauro do Východného Timoru loďou Comoro, obsadilo niekoľko vojakov Armády enklávu v Oé-Cussi.

10. 11. 1975
– v pevnosti S. Miguel v Luande v Angole, výsadkár z BCP 21, daroval v posledný deň svojho pobytu v angolskom teritóriu, domácim vojakom portugalskú národnú vlajku. Výsadkári boli prví pri príchode a poslední pri ústupe.

11. 11. 1975
– s nezávislosťou Angoly bola ukončená činnosť BCP 21.

19. 10. 1977
– bol vytvorený Národný paraklub „Zelené barety“, ako želanie 407 vojakov z Výsadkového zboru.

1. 7. 1978
– definitívne aktivovali BOTP 2 v S. Jacinto.

5. 7. 1979
– výsadkový zbor a operačné základne v Tancosi dostali národné zástavy.

September 1981
– časopis Boina Verde - Zelené barety, z výsadkových zborov , začali vydávať nový seriál s novým formátom.

3. 1. 1985
– národná vlajka výsadkového zboru bola vyznamenaná najvyšším vyznamenaním, za boje výsadkových práporov v Afrike.

7. 12. 1987
– parašutistická základná škola (BETP) bola vyznamenaná Zlatou medailou za zvláštne služby.

1991
– BOTP 1 (Monsanto) skončil svoju činnosť a všetko osadenstvoa všetko vybavenie bolo presunuté do BOTP 2 (S. Jacinto).

5. 7. 1991
– počas ceremoniálu osláv 35. výročia vytvorenia portugalských výsadkových jednotiek v Tancosi, minister obrany, Dr. Fernando Nogueira, potvrdil na základe prvých hlásení i Bruseli, že výsadkové oddiely budú presunuté od Leteckých síl do Armády od 1. 1. 1994.

25. 9. 1991
– išlo 5 parašutistov vojenským lietadlom C-130 do Zaire podporiť operáciu BLUE BEAM, na evakuáciu európskych obyvateľov zo Zaire.

Október-december 1991
– dôstojníkov z CTP vzali zložku portugalskej eskadry do Európskej moni-

VOJENSKÉHO

Portugalsko (1974-1993)

torovacej misie (ECMM) pre Juhoslávia.

1992

– národná zástava CTP bola vyznamenaná medailou Portugalského červeného kríža.

Marec - august 1992

– dôstojníkov z CTP vyslali do bývalej Juhoslávie, ako vojenských pozorovateľov pre UNPROFOR.

25. 4. 1992

– viac, ako 30 rokov po prvom zoskoku ošetrovateliek v kurze a po jednej výmene zákonov, mali ženy povinnosť prejsť k Armáde. Do braneckého kurzu 04/92 boli po prvý krát zaradené ženy. z tejto prvej 27 člennej skupiny, pripravovali Zelené barety ženy v 166-om výsadkovom kurze.

2. 10. 1992

– výsadková čata reprezentovala Výsadkovú brigádu (BRIPARAS) na spojeneckých zložkách rýchlej reakcie (ARRC) v Bielefelde (Nemecko). ARRC je novou zložkou NATO Síl rýchlej reakcie.

November 1992

– sa zúčastnili výsadkové jednotky na operácii odsunu portugalských obyvateľov z Angoly. 33 paraoddielov odišlo do S. Tomé, Brazzaville (Kongo) a Angoly.

September 1993 – 175. Parakurz absolvujú prvý krát dôstojníci a seržanti z Armády, a boli vymenované nové Armádne výsadkové jednotky.

30. 12. 1993

– prezident republiky a najvyšší veliteľ Portugalských ozbrojených síl, Dr. Mário Soares, ocenil národné vlajky parajednotiek najvyšším vojenským vyznamenaním (Ordem Militar de Avis).

31. 12. 1993

– ukončili parajednotky svoju činnosť v Portugalských vzdušných silách zákonom 27/94.

Preklad: Štefáková - J. Poláček, so súhlasom autorov dokumentu: - Airborne Lieutenant-Colonel (ret.) MIGUEL SILVA MACHADO; Airborne Sgt-Chief ANTÓNIO E. S. CARMO; Foto: Airborne Sgt-Mjr (ret.) ALFREDO SERRANO ROSA

Z našej databázy sa dozvedáme, že nasledujúci naši kolegovia sa dožívajú pekného životného jubilea v tomto kvartáli a preto im želáme pevné zdravie a veľa životnej pohody.

85

Zdeněk Sikmund BA

Jaroslav Lažanský AA

75

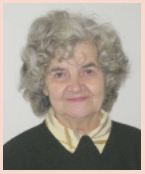

Katarína Hubinská BA

Jaroslav Fagan ZL

Jiří Krb AA

Jozef Zrnek BA

70

Drahoň Tvrz AA

Josef Lajpold AA

65

Dagmar Meier BA

Karel Myslivec AA

60

Milan Behul BA

Antonín Peška ZL

Krátke správy

- Dňa 25. 8. 2008 zomrela vo veku 82 rokov priateľka Jozefa Gabčíka pani Lorna Allison z Veľkej Británie. Naposledy sme sa s ňou stretli na pietnom akte v Prahe, v roku 2006 pri pri príležitosti Pietneho aktu Antropoid.
- Dňa 8. 11. 2008 si opäť naši veteráni pripísali niekoľko zoskokov. Hreha, Meheš, Michajlov Alexander, Kordík, Kozák z AN2 na padákoch OVP-68 a krídlo.

Členovia KVV BA ďakujú všetkým, ktorí si na nich pred sviatkami spomenuli.

Vedení KVV V PRAHA

Vám přeje, aby pro Vás nový rok 2009 byl co nejbohatší na radostné události, a abyste jej prožili šťastně a spokojeně.

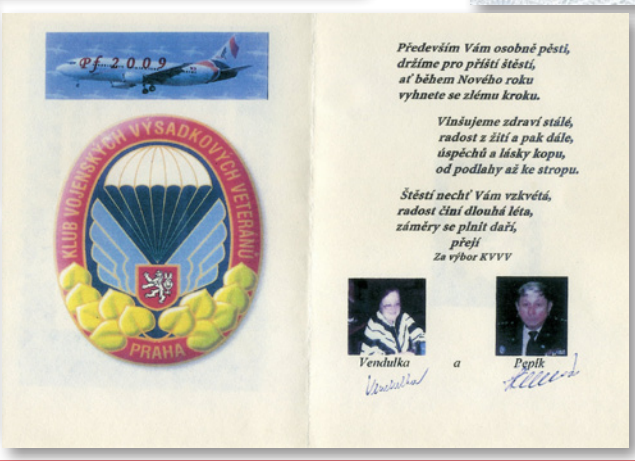

KLUB VOJENSKÝCH VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ PRAHA

Najbližšie číslo nášho spravodaja vyjde: 25. 3. 2009 ● Kontaktná adresa: Juraj Poláček, Úradnícka 12, 831 03 Bratislava, tel. +421 2 4464 2911, +421 903 25 36 36, e-mail: jpm@jpm. sk ● Pavel Franík, Kudlákova 1, 841 01 Bratislava, tel. /fax: +421 2 6436 2349, e-mail: franik@chello. sk ● spravodaj Červené barety: www. jpm. sk ● Len pre vnútornú potrebu KVV